

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Statens hus, 7468 TRONDHEIM

Sentralbord: 73 19 90 00

Besøksadresse: Prinsens gate 1

Saksbehandler
Monica Grøtte Lundgren
Kommunal- og beredskapsavdeling

Innvalgtelefon
73 19 91 51

Vår dato

30.01.2004

Deres dato

07.10.2003

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)

2003/12280-421.3

Deres ref.

02/01553

ØRLAND KOMMUNE
10 FEB 2004
02/1553 38
L42
69/9
KBE
Kassajournal Gradering

Ørland kommune
Postboks 401

7129 BREKSTAD

Opphevelse – nytt vedtak - tillatelse til oppføring av vindmøller på eiendommen Hårberg - Ørland kommune - 69/9

Det vises til oversendelse av 07.10.2003.

Saksopplysninger

Komite for næring, drift og kultur i Ørland kommune ga i vedtak 03/0028, datert 20.05.03, tillatelse til oppføring av tre vindmøller på eiendommen Hårberg, gnr. 69, bnr. 9. Tillatelsen ble gitt på vilkår av bl.a at vindmøllenes totalhøyde ikke skulle overstige cote 54, 00 m og at det måtte innsendes situasjonsplan som skulle godkjennes av Forsvaret. Saken ble behandlet som byggesak, men har vært lagt ut til offentlig ettersyn og vært på høring til ni instanser.

Tiltakshaver, Ørland Økokraft AS, ettersendte situasjonsplan datert 01.08.03 og komite for næring, drift og kultur godkjente plasseringen i vedtak 03/0040, datert 14.08.03. Tillatelsen ble imidlertid gitt på vilkår av at mølle nr. 3 flyttes ca. 50 m mot nordvest slik at plasseringen blir i tråd med Forsvarets krav.

Det er uklart hvilket vedtak som egentlig er tillatelsen i saken. Vedtaket av 20.05.03 ble sendt ut til naboer og høringsinstansene med klagefrist. Selv om det fremgår av vedtaket at det må sendes inn ny søknad, er det grunn til å tro at dette vedtaket er rammetillatelsen i saken og at vedtaket av 14.08.03 er igangsettingstillatelsen, jf. saksbehandlingsforskriften § 15. Igangsettingstillatelsen innebærer at byggearbeidene kan starte, og søknaden om igangsettingstillatelse skal bl.a bekrefte at rammetillatelsens forutsetninger er oppfylt.

Det er opplyst fra Ørland kommune at vindmøllene allerede er oppført. Strømmen fra vindkraftverket skal leveres direkte til lavspennettet og skal levere strøm til de landbrukseiendommene som er medeiere i kraftverket. Vindmøllene er av typen Vestas V27 med et tårn hvor navhøyden er ca. 31,5 m og hvor rotoren har en diameter på 27,0 m. Etter opplysning fra tiltakshaver har vindmøllene en kotehøyde på 46 m.

Vedtaket ble påklaget av Arnt Lund, eier av tilgrensende eiendom gnr. 68, bnr. 33, i brev av 10.09.03. Selv om det i utgangspunktet er rammetillatelsen som kan påklages, så legger Fylkesmannen til grunn at klagen er rettidig og fremsatt av klageberettiget person, jf. forvaltningsloven §§ 28,29 og 30, idet det har vært uklart fra kommunen hva som er den endelige tillatelsen i saken.

	Embetsledelse og administrasjonsstab	Kommunal- og beredskapsavdeling	Oppvekst- og utdanningsavdeling	Sosial- og helseavdeling	Landbruk- og bygdeutvikling	Miljøvern-avdeling
Telefon	73 19 90 06	73 19 90 06	73 19 93 50	73 19 93 00	73 19 90 05	73 19 90 05
Telefaks	73 19 91 01	73 19 91 01	73 19 93 51	73 19 93 01	73 19 90 66	73 19 92 30
E-post:	postmottak@fm-st.stat.no		Internett: www.fylkesmannen.no/st			

Fylkesmannen vil således legge begge vedtakene fra kommunen til grunn når klagen behandles.

Klagen ble behandlet av komite for næring, drift og kultur i møte 23.09.03. Klagen ble ikke tatt til følge, og er oversendt Fylkesmannen for endelig avgjørelse.

Klagen

Det anføres at avstanden til Hovsfjæra fuglefredningsområde er for liten slik at fuglenes atferd vil bli forstyrret, at vindmøllene ligger midt i fugletrekket, at de blir for dominerende i terrenget og at støyen fra vindmøllene blir for stor. Dessuten anføres det at Fylkesmannen har tatt for lett på godkjenningen av saken, og klager har hele tiden fått det inntrykk at saken skulle undergis en konsekvensanalyse og at NINA skulle foreta en ornitologisk undersøkelse.

Fylkesmannen vil bemerke:

Fylkesmannen kan som klageinstans prøve både de rettslige og skjønnsmessige sider ved saken, men ved prøving av det frie skjønn skal det legges vekt på hensynet til det lokale selvstyret, jf. forvaltningsloven § 34, 2. ledd.

Plansituasjon

Eiendommen ligger i et uregulert område som i kommuneplanens arealdel er vist som landbruks-, natur- og friluftsområde (LNF-område). Hjemmelen for denne arealkategorien er plan- og bygningsloven (pbl.) § 20-4 nr. 2. Innenfor disse områdene er det ikke tillatt med annen bygge – og anleggsvirksomhet enn den som har direkte tilknytning til stedbunden næring.

Rettslig utgangspunkt

En vindmølle er en konstruksjon som i utgangspunktet er søknadspliktig etter plan – og bygningsloven (pbl.) § 93, 1. ledd bokstav a. Vindkraftverk som er konsesjonsbehandlet etter energiloven er unntatt fra byggesaksreglene om søknad, ansvar, kontroll og en rekke materielle regler, jf. forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker § 7 nr. 1 bokstav c. Unntaket kommer imidlertid ikke til anvendelse i herværende sak da omsøkte tiltak ikke er konsesjonspliktig etter energiloven. Det er først dersom en eller flere deler av anlegget har en spenning høyere enn 1000 Volt, at konsesjonsplikten utløses, jf. energilovforskriften § 3-1. Strømmen fra omsøkte vindmøller skal leveres til lavtspennetnettet, og vil således ikke ha komponenter med spenning utover 1000 Volt.

Det følger av pbl. § 84 at for varige konstruksjoner gjelder bestemmelsene gitt i eller i medhold av loven så langt de passer.

Tiltak som nevnt i pbl. § 93, herunder konstruksjoner, må ikke være i strid med arealbruk eller bestemmelser fastlagt i endelig arealplan, jf. pbl. § 20-6, 2. ledd. Et sentralt spørsmål i denne saken blir dermed om oppføring av vindmøller omfattes av LNF-kategorien. Fylkesmannen vil vurdere dette i et senere avsnitt.

Videre er det klare rettslige utgangspunkt at oppføring av vindmøller må defineres som et så stort tiltak at det faller inn under bestemmelsen i pbl. § 23, og dermed må undergis planbehandling, jf. Miljøverndepartementets brev av 18.02.98 til kommuner, fylkeskommuner og fylkesmenn. Kommunen vil derfor som hovedregel ha plikt til å regulere

det aktuelle området etter pbl. § 23, og det kan ikke gis tillatelse etter pbl. § 93 for større bygge – og anleggstiltak før det foreligger reguleringsplan.

Det kan dispenseres fra kommuneplanens arealdel og fra plankravet i pbl. § 23 i medhold av pbl. § 7. For at dispensasjon skal kunne gis, må det i henhold til pbl. § 7 foreligge ”særlige grunner”.

Dette uttrykket må tolkes på bakgrunn av forarbeider og praksis. Fylkesmannen viser til plan- og bygningsloven forarbeider, Ot prp nr 56 (1984-85) side 101, hvor det uttales:

”Uttrykket "særlige grunner" må ses i forhold til offentlige hensyn planlovgivningen skal ivareta. De særlige grunner som kan begrunne en dispensasjon er i første rekke knyttet til areal og ressursdisponeringshensyn. Som eksempel kan nevnes tilfeller der vurderingen av arealbruken er endret etter at det ble utarbeidet plan, eller at tidsfaktoren tilsier at en ikke bør avvente en planendring. I helt spesielle tilfeller vil også forhold vedrørende søkerens person kunne anses som særlig grunn. I den enkelte dispensasjonssak må det foretas en konkret og reell vurdering av de faktiske forhold i saken. Foreligger en overvekt av hensyn som taler for dispensasjon vil lovens krav være oppfylt og dispensasjon kan gis. I motsatt fall er lovens krav ikke oppfylt og dispensasjon kan ikke gis. De særlige grunner som taler for dispensasjon må naturligvis ligge innenfor rammen av loven.

De ulike bestemmelser og planer har som oftest blitt til gjennom en omfattende beslutningsprosess. Det skal derfor ikke være en kurant sak å fravike disse.”

Vurderingstemaet er presisert gjennom uttalelser fra Sivilombudsmannen. Vi viser til Sivilombudsmannens årsmelding for 1997 side 292, sak 80 hvor følgende fremgår:

”For at lovvilket særlige grunner skal være oppfylt, må det således foreligge spesifiserte, klare og relevante grunner som etter en nærmere konkret vurdering er av en slik karakter og har en slik tyngde at de kan slå igjennom overfor de hensyn planen og de tilhørende bestemmelser er ment å ivareta.”

Selv om det ikke får betydning for denne saken, vil Fylkesmannen presisere at selv om en konsesjonsbehandling etter energiloven unntar tiltaket fra byggesaksreglene i plan – og bygningsloven, så vil lovens planbestemmelser fortsatt gjelde. Tiltaket må derfor uansett være i tråd med plangrunnlaget, og ved en eventuell strid med gjeldende arealbrukskategori må området reguleres eller det må dispenseres fra gjeldende plan. Plankravet etter pbl. § 23 vil også gjelde.

Ørland kommunes saksbehandling

Som sagt har kommunen behandlet saken som byggesak etter pbl. § 93, men har likevel lagt den ut til offentlig ettersyn og sendt den på høring. Følgende instanser har uttalt seg i saken : Lufttrafikkjentesten ved Ørland kontrolltårn, virksomhetsområdet kultur, landbruksnemnda og viltfaglig organ i Ørland kommune, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag v/ miljøvern-avdelingen, Norges vassdrags – og energidirektorat (NVE) og Forsvarsbygg.

Etter at merknadene kom inn, har kommunen foretatt de nødvendige justeringer av høyde, plassering mv. Så lenge ingen av høringsinstansene har klaget, forutsetter Fylkesmannen at ingen av dem har noe å utsette på oppføringen og den endelige plasseringen av vindmøllene.

Ørland kommune har ikke vurdert om tiltaket omfattes av arealbrukskategorien LNF. Ettersom det er gitt tillatelse forutsetter imidlertid Fylkesmannen at kommunen har lagt til

grunn at tiltaket faller innenfor formålet. Det forutsettes også at kommunen har lagt til grunn at tiltaket ikke omfattes av pbl. § 23 om reguleringsplikt.

Plan – og bygningsloven § 23

Det er i utgangspunktet det faste utvalget for plansaker som avgjør om et tiltak faller inn under lovens uttrykk ” større bygge – og anleggsarbeider”. Som sagt er det imidlertid avklart juridisk at oppføring av vindmøller er et slikt tiltak, og tiltaket utløser dermed et plankrav jf. Miljøverndepartementets brev av 18.02 98 og Miljøverndepartementets veileder til kommuneplanens arealdel, T-1382, hvor det sies følgende : ”*problemstillingene omkring etablering av vindkraftanlegg er mange og bør derfor drøftes nærmere i plansammenheng. Det er ofte snakk om meget store konstruksjoner, gjerne 60-80 m høye. Bl.a må vurderes :*

- *Beste plassering ut fra optimale vindforhold*
- *Vindmøller som permanente inngrep i uoverskuelig fremtid*
- *Forholdet til vernede områder*
- *Hensynet til vilt og fugl*
- *Omgivelsene (friluftsområder, bebyggelse)*
- *Støyulemper*
- *Vindmøllenes innordning i landskapet (estetikk)*
- *Overføringslinjer fra vindmølleparker – kabling frem til vindmøllene ”*

Det riktige reguleringsformålet vil være spesialområde etter pbl. § 25 nr. 6, område for vindmøller/kraftproduksjon.

Miljøverndepartementet har forutsatt at det kan dispenseres fra reguleringsplikten i medhold av pbl. § 7.

På bakgrunn av ovennevnte legger Fylkesmannen til grunn at omsøkte tiltak er et større bygge – og anleggsarbeid som omfattes av pbl. § 23, og at det derfor er en forutsetning for å gi byggetillatelse at det foreligger en reguleringsplan. At det er gitt tillatelse til oppføring av vindmøller uten at det er utarbeidet reguleringsplan for tiltaket, er en rettsanvendelsesfeil. Fylkesmannen har imidlertid forståelse for at saken ble behandlet som byggesak på grunn av de signal som ble gitt fra sektormyndighetene.

Fylkesmannen finner at saken er så godt opplyst at vi ved vår behandling av saken kan ta stilling til om det er grunnlag for å dispensere fra plankravet i medhold av pbl. § 7, jf. forvaltningsloven § 34.

Vindmøller vil naturlig måtte plasseres i de åpne og lite utbygde landskapene langs kysten og i fjellet, der det på grunn av vindforholdene er mest aktuelt å bygge vindkraftverk. Samtidig gjør dette at vindmøllene blir sterkt eksponert i omgivelsene og at områdene de plasseres i ofte er sårbare. Hovedhensikten med en reguleringsplan er å utrede ulike løsninger og å kartlegge konsekvenser for området slik at skadevirkningene blir minst mulig. Dessuten skal det ved planlegging sikres at arealbruken blir til størst mulig gavn for den enkelte og for samfunnet, jf. pbl § 2, 2. ledd.

Selv om det ikke ble utarbeidet reguleringsplan for oppføring av vindmøllene på eiendommen Hårberg, har saken vært gjenstand for grundig saksbehandling hvor både positive og negative konsekvenser for området er kartlagt. I tillegg har de berørte, både offentlige instanser og private, hatt anledning til å uttale seg. Gjennom den omfattende saksbehandlingen har saken

blitt like godt opplyst som den som ville blitt ved utarbeidelse av en reguleringsplan. Fylkesmannen finner også å kunne vektlegge at dette har vært et slags prøveprosjekt på Ørlandet slik at tidsfaktoren er relevant. Det er heller ingen grunn til å tro at saken vil få noen presedensvirkning da kommunen har gitt uttrykk for at det ikke blir gitt flere tillatelser før områder for vindkraftverk er vurdert i en større sammenheng.

Fylkesmannen finner på denne bakgrunn at det foreligger en overvekt av hensyn som taler for at det kan dispenseres fra pbl. § 23. Vi vil likevel presisere at det klare rettslige utgangspunkt er at det for oppføring av vindmøller foreligger en reguleringsplikt etter pbl. § 23. Dispensasjoner fra dette kravet vil båndlegge store områder før egnetheten er vurdert i en større sammenheng. Fylkesmannen er kjent med at det i ettertid har kommet inn flere søknader om oppføring av vindmøller i Ørland kommune, og vi vil oppfordre kommunen til å ikke gi flere tillatelser før egnede områder for vindkraft er vurdert f.eks gjennom en tematisk kommunedelplan. I kommuneplanens arealdel kan vindmøller/vindmølleparker legges ut som byggeområde, jf. pbl. § 20-4 nr. 1, med tilhørende bestemmelser til dette området etter pbl. § 20.4, 2. ledd bokstav a med krav om reguleringsplan. God planlegging vil føre til størst mulig utnytting av ressursene, og effektiv utnytting på egnede plasser kan spare verdifulle landskap andre steder.

Vurdering av tiltaket opp mot arealbrukskategorien landbruks-, natur – og friluftsområde

Som nevnt under avsnittet om plansituasjonen er det i områder som i kommuneplanens arealdel er lagt ut til LNF-formål, ikke tillatt med annen bygge – og anleggsvirksomhet enn den som har direkte tilknytning til landbruk /stedbunden næring. Begrepet stedbunden næring er knyttet til bygninger og anlegg som det av hensyn til driften av primærnæringen er nødvendig å plassere på stedet. Det må være en reell og inntektsgivende næringsvirksomhet av noe omfang, jf. Miljøverndepartementets veileder til kommuneplanens arealdel, T-1382. På side 32 og 33 i denne veilederen er det gjort nærmere rede for hva LNF-kategorien omfatter og hva den ikke omfatter.

Driftsbygninger, våningshus, kårboliger og andre bygninger og anlegg som er nødvendige for og som nyttes i forbindelse med gårdsbruk/ husdyrhold er typiske tiltak som går inn under kategorien, mens andre tiltak som f.eks private hytter, våningshus som nyttes til fritidsformål og bygninger for fabrikkmessig landbruksgartneri faller utenfor. I teorien er det en konservativ holdning til å innfortolke nye aktiviteter i LNF-begrepet, særlig der disse påvirker omgivelsene ut over det som er vanlig ved landbruksdrift.

Når det gjelder vindmøller er det uavklart om slike tiltak som i det vesenligste benyttes som energikilde i landbruket omfattes av LNF-formålet. Vi har innhentet en avgjørelse fra Fylkesmannen i Oppland som er sammenlignbar, men ut over det foreligger lite forvaltnings – eller rettspraksis. Miljøverndepartementet har noen kommentarer knyttet til kraftverk i veiledningen T-1382 på sidene 33 og 64. Fylkesmannen finner det imidlertid uklart hvorvidt departementet har ment at vindmøller som i det vesentligste benyttes som energikilde i landbruket omfattes, jf. en motsetningsvis tolkning av det som står nederst på s. 33 i veilederen om at *kraftverk* som ikke i det vesentligste benyttes som energikilde i landbruk *ikke* omfattes.

Hvorvidt et tiltak skal anses å være i tråd med LNF-formålet eller ikke, må uansett avgjøres konkret i det enkelte tilfelle. Fylkesmannen legger til grunn for vurderingen at energien fra de omsøkte vindmøllene i det vesentligste skal benyttes til landbruksdrift.

Fylkesmannen finner at det avgjørende moment i vurderingen er om oppføringen av de omsøkte vindmøllene har den nødvendige tilknytning til tradisjonell landbruksdrift. Vi er av den klare oppfatning at så ikke er tilfelle i denne saken. Uavhengig av om vindmøllene i det vesentligste skal levere energi til landbruksdrift og det således kan sies at de skal benyttes i forbindelse med gårdsdriften, må det etter Fylkesmannens mening settes en øvre grense for hvilket omfang og funksjon tiltaket kan ha for at det kan legges til grunn at vindmøller ligger innenfor LNF-formålet. Oppføring av tre store vindmøller som skal levere energi til flere eiendommer, og hvor driften er organisert gjennom et aksjeselskap anses etter Fylkesmannens syn å ligge langt utenfor det som kan karakteriseres som tradisjonell landbruksdrift.

Fylkesmannen finner på bakgrunn av ovennevnte at omsøkte tiltak ikke har den nødvendige tilknytning til tradisjonell landbruksdrift og dermed ikke omfattes av arealbrukskategorien LNF i kommuneplanens arealdel. Det må derfor legges til grunn at det omsøkte tiltak ikke kan godkjennes uten at dette gjøres i form av en dispensasjon fra kommuneplanens arealdel, jf. pbl. § 20-6, 2 ledd. Fylkesmannen vil imidlertid presisere at vi ikke har tatt stilling til om vindmøller som i det vesentligste leverer energi til landbruksdrift, *generelt* omfattes av arealbrukskategorien LNF, men har funnet at det uansett må være en øvre grense for hvilket omfang og funksjon et slikt tiltak kan ha for at det kan legges til grunn at oppføring av vindmøller har den nødvendige tilknytning til tradisjonell landbruksdrift. For ordens skyld vil Fylkesmannen opplyse at vi vil rette en henvendelse til Miljøverndepartementet for å få avklaring på en del spørsmål knyttet til oppføring av vindmøller i LNF-områder.

At saken ikke er behandlet som en dispensasjonssak i forhold til kommuneplanens arealdel, medfører at vedtaket er basert på en uriktig rettsanvendelse. Men som sagt under forrige avsnitt finner Fylkesmannen at saken er så godt opplyst at vi ved vår behandling av saken kan ta stilling til om det er grunnlag for å dispensere, jf. forvaltningsloven § 34.

Det følger av pbl. § 7, 3. ledd at før det gjøres vedtak om dispensasjon, skal naboer og gjenboere varsles i medhold av pbl. § 94 nr. 3 og at fylkeskommunen og statlige myndigheter hvis saksområde blir direkte berørt skal ha fått anledning til å uttale seg før dispensasjon gis. Saken har vært på høring, og selv om det i høringsbrevet ikke ble sagt noe om dispensasjon så er de samme forhold som ville kommet frem ved en dispensasjonshøring fremkommet. Det foreligger ingen høringsuttalelse fra fylkeskommunen, men Fylkesmannen har vært i kontakt med planavdelingen og fått opplyst at de hadde tett dialog med kommunen før tillatelsen ble gitt, og at de ikke har noen innvendinger til tiltaket. Fylkesmannens miljøvernavdeling har vurdert at nasjonalt eller regionalt viktige områder for fauna eller miljøinteresser ikke blir berørt og landbruksnemnda i kommunen har vurdert at vindmøllene medfører små eller ingen jordbruksmessige konsekvenser.

I rapporten "Vindkraft – en generell innføring", har NVE uttalt om miljøkonsekvensene at både vind og landskap er ressurser, og at en teknisk-økonomisk betraktning tilsier at det er viktig å utnytte vindenergien optimalt ved å plassere vindmøllene slik at de produserer mest mulig. Dette fører til at vindmøllene ønskes oppført i de mest åpne lokalitetene i landskapet, hvor det ofte er interesser som i utgangspunktet er i strid med oppføring av vindmøller.

Kommuneplanens arealdel har blitt til etter en omfattende, offentlig beslutningsprosess. I denne prosessen har de ulike hensyn og interesser som gjør seg gjeldende i det aktuelle område blitt vurdert grundigere og bredere enn det som er mulig ved en enkeltstående

dispensasjon. Det skal derfor en del til for å dispensere fra kommuneplanens arealdel. Et viktig spørsmål er om det konkrete tiltak vil bryte med viktige forutsetninger som er lagt i planen. Kommuneplanens arealdel er et virkemiddel for å sikre at arealbruken i kommunen medvirker til å nå de mål som er vedtatt for utviklingen i kommunen.

Begrunnelsen for omsøkte plassering er naturligvis et ønske om å utnytte vindenergien optimalt, slik at ressursdisponeringshensyn taler for dispensasjon. Ved vurderingen er det også relevant å legge vekt på at sektormyndighetene ikke har hatt innvendinger til tiltaket. Så lenge det er avklart at tiltaket ikke vil komme i strid med de interessene som planen er ment å ivareta, skal det mindre til for å si at det foreligger en overvekt av hensyn som taler for at det kan dispenseres. Fylkesmannen finner også å kunne vektlegge at det er et mål å etablere 3 TWH vindkraft i Norge innen 2010, jf. Stortingsmelding nr. 29 for 1998-99 og Semerklæringen fra regjeringen.

Fylkesmannen finner etter dette at omsøkte tiltak ikke vil komme i strid med viktige forutsetninger som er nedlagt i planen, og at det dermed er en overvekt av hensyn som taler for at det kan dispenseres fra kommuneplanens arealdel. Vi vil likevel understreke betydningen av å se utbygging av vindkraftanlegg i en større sammenheng, jf. det som er sagt om dette under avsnittet "plan – og bygningsloven § 23".

Klagers anførsler

Når det gjelder klagers anførsler om støy, så har Statens Forurensingstilsyn (SFT) satt retningsgivende grenser for industristøy ved natt-, kveld – og dagsituasjon, og de anbefalte grenser ved nærmeste bolighus er for natt 40 db(A), for kveld 45 db(A) og for dag 50 db(A). I NVEs rapport "Vindkraft – en generell innføring" fremgår det at som en enkel tommelfingelregel kan det sies at en vindmølle bør ha en minimumsavstand til nærmeste nabo på seks ganger vindmøllens rotordiameter, noe som tilsvarer 282 m i denne saken hvor rotordiameteren er på 47 m. Avstanden fra nærmeste mølle til klagers eiendom er 600 m, slik at det legges til grunn at den støy som vindmøllene vil medføre for klager ligger langt under de anbefalte støyverdier.

Hva angår de estetiske forhold ved tiltaket, så legger Fylkesmannen til grunn at pbl. § 74 nr. 2 kommer til anvendelse, jf. § 84. Når det gjelder § 74 nr. 2 tyder bestemmelsens ordlyd på at vurderingen av om rimelige skjønnhetshensyn er ivaretatt, er lagt til den enkelte kommune som et fritt skjønn. I praksis er det imidlertid lagt til grunn at kommunens skjønn er et såkalt rettsanvendelsesskjønn. Dette innebærer at vurderingen anses for å være knyttet til mer objektive kriterier, og at klageinstansen og domstolene har kompetanse til å prøve kommunens vurdering av om rimelige skjønnhetshensyn er ivaretatt.

Kriteriene for å vurdere et tiltak i forhold til estetikk etter denne bestemmelsen er delt i to hovedelementer. Tiltaket skal for det første tilfredsstillende rimelige skjønnhetshensyn i seg selv. Momenter som er aktuelle ved vurderingen her er byggets utforming med volum, dimensjoner og formuttrykk, materialbruk og fargevalg. Tiltakets funksjon vil også være en faktor det må tas hensyn til.

Tiltaket skal også tilfredsstillende rimelige skjønnhetshensyn i forhold til omgivelsene. Dette gjelder både naturgitte og bygde omgivelser. Vi nevner her faktorer som eksisterende terreng, vegetasjon, tomtestruktur, omkringliggende bygningers volum, form, materiale og farger.

Store vindmøller vil være dominerende i landskapet, slik at de visuelle virkningene av vindmøllene vil være et viktig tema å få belyst under planleggingen. NVE har anbefalt at det utarbeides en landskapsanalyse som grunnlag for lokalisering av vindmøller. Samtidig er det sagt at der det er store, flate områder er det forholdsvis enkelt å plassere vindmøller slik at de står i et mønster, og synligheten i omgivelsene vil da ikke variere så mye med hvor man betrakter vindmøllene fra.

Ørland kommune har ikke utarbeidet landskapsanalyse, men det er foretatt justeringer av plasseringen underveis i saksbehandlingen bl.a for å oppnå det best mulig estetiske uttrykket. Det er også lagt frem fortomontasjer slik at det er mulig å se hvordan vindmøllene vil se ut fra ulike steder i omgivelsene.

Fylkesmannen legger til grunn at omsøkte vindmøller har en utforming i overensstemmelse med tiltakets funksjon, da det vanskelig kan stilles krav om at en vindmølle skal se ut som noe annet enn en vindmølle. Riktignok kan det stilles krav til dimensjonen, men Fylkesmannen finner at omsøkte vindmøller oppfyller vilkåret om at tiltaket "tilfredsstillende rimelige skjønnetshensyn ... i seg selv".

Det må også legges vekt på tiltakets funksjon når det gjelder tiltakets estetiske uttrykk i forhold til omgivelsene, og som sagt vil vindmøller uansett være dominerende i et flatt landskap. Dette i seg selv er etter Fylkesmannens mening ikke tilstrekkelig til å si at tiltaket ikke "tilfredsstillende rimelige skjønnetshensyn...i forhold til omgivelsene". Fylkesmannen vil bemerke at vindmøllene er plassert på et stort, flatt område og er oppstilt på en rett linje, noe som gir et ryddig inntrykk.

Fylkesmannen har derfor kommet til at det ikke er hjemmel i pbl. § 74 nr. 2 for å avslå det omsøkte tiltaket.

Avslutningsvis vil Fylkesmannen bemerke at tiltakets forhold til fauna og miljøinteresser er avklart av sektormyndighetene, og vi finner derfor ikke grunnlag for å gå nærmere inn på de av klagers anførsler som gjelder dette.

Konklusjon

Ørland kommune har ikke gitt de nødvendige dispensasjoner, og dette medfører at tillatelsen er basert på uriktig rettsanvendelse. På bakgrunn av ovennevnte vurdering har Fylkesmannen imidlertid kommet til at finnes særlige grunner i medhold av pbl. § 7 for å dispensere fra pbl. § 23 og kommuneplanens arealdel for oppføring av tre vindmøller på eiendommen Hårberg.

Det fattes etter dette i medhold av pbl § 15 og Miljøverndepartementet og Kommunal – og arbeidsdepartementenes rundskriv T – 8/86 rundskriv av 01.07.86 følgende :

Vedtak :

Ørland kommunes vedtak av 14.08.03, i sak 03/0040, jf. vedtak i sak 03/0028 av 20.05.03, oppheves på grunn av feil rettsanvendelse.

Fylkesmannen fatter nytt vedtak i saken og finner at det er godtgjort tilstrekkelige særlige grunner slik at det kan dispenseres fra plankravet i pbl. § 23 og arealbrukskategorien LNF i kommuneplanens arealdel, jf pbl. § 7

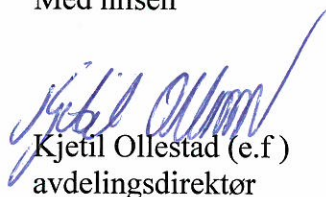
Det gis byggetillatelse på de samme betingelser som kommunen fastsatte i sine vedtak av 20.05.03 og 14.08.03.

Klagen har etter dette ikke ført frem, da resultatet i saken ikke er endret.

***

Fylkesmannens vedtak er endelig og kan ikke påklages videre, jf. forvaltningsloven § 28.

Med hilsen

Kjetil Ollestad (e.f.)
avdelingsdirektør

Trond Flydal
fagsjef

Kopi: Arnt Lund, 7130 Brekstad
Ørland Økokraft AS v7 Arnstein Hovde, 7130 Brekstad
Sør-Trøndelag Fylkeskommune v/ Eirik Lind